

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Черняк Г. М., аспірант

Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут"

Анотація. У статті розглянуті основні засади формування механізму забезпечення економічної безпеки підприємства, проаналізовано проблеми, які виникають в процесі формування даного механізму. Визначено структурні елементи механізму забезпечення економічної безпеки сучасного підприємства. Окреслено мету та завдання механізму забезпечення економічної безпеки, що полягає у забезпеченні дієвості заходів з економічної безпеки взаємодіючих суб'єктів господарювання, підвищенні ефективності та темпів розвитку економічної діяльності. Запропоновано основні напрями підвищення ефективності управлінської діяльності підприємства в даній сфері. У статті визначено поняття організаційно-економічного механізму забезпечення економічної безпеки підприємства, під яким необхідно розуміти впорядковану сукупність принципів, методів, способів, інструментів, які забезпечують послідовність дій з управління економічною безпекою підприємства. Представлено процес формування механізму забезпечення економічної безпеки. Наголошується на тому, що ефективний механізм забезпечення економічної безпеки підприємства базується на взаємозалежності внутрішніх структурних служб і підрозділів підприємства, які розробляють та приймають управлінські рішення. Відповідно даний механізм має бути сформований в межах єдиної організаційної структури підприємства. Тому в статті пропонується організувати підсистему (відділ, службу) із забезпечення економічної безпеки підприємства. Вказано на доцільність поділу механізму забезпечення економічної безпеки підприємства на етапи його реалізації: етап формування організаційно-економічного механізму забезпечення економічної безпеки підприємства, етап здійснення аналізу одержаної інформації за допомогою групи експертів, завершальний етап оцінювання впливу кожного заходу на компоненту економічної безпеки. В статті наведено структуру механізму забезпечення економічної безпеки вітчизняних підприємств.

Ключові слова : підприємство, економічна безпека, формування механізму, забезпечення економічної безпеки.

THE FORMATION OF MECHANISM OF ECONOMIC SECURITY MODERN ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION

Anna Chernyak, postgraduate

National Technical University of Ukraine "Kyiv Polytechnic Institute"

Summary: The article discusses the basic principles of the ensuring economic security mechanism formation, analyzes the problems that arise in the process of making this mechanism. The structural elements of the mechanism to ensure the economic security of the modern enterprise are identified. There are outlined the purpose and objectives of the mechanism for ensuring economic security which comprises in ensuring efficiency measures economic security of interacting entities, increasing efficiency and pace of economic activity. The basic ways to increase the efficiency of management of the company in this area are suggested. The article defines the concept of organizational and economic mechanisms to ensure economic security, which should be understood by an ordered set of principles, methods, techniques and tools that provide sequence control of economic security. The process of the formation mechanism of ensuring economic security is presented. It is noted that an effective mechanism to ensure economic security based on internal structural interdependence services and business units that develop and make managerial decisions. This mechanism must be created within a single organizational structure. Therefore it is suggested to organize a subsystem (departments, services) to ensure economic security, in the article. It is indicated the necessity of separation mechanism to ensure economic security for its implementation stages: stage of formation of organizational and economic mechanisms to ensure economic security, the stage of analyzing the information obtained from a group of experts, the final stage of evaluating the impact of each measure for economic security component. The structure of a mechanism to ensure the economic security of domestic enterprises is given in the article.

Keywords: enterprise, economic security, formation mechanism, ensuring economic security.

Постановка проблеми. В умовах економічної кризи посилюються негативні впливи на стан економічної безпеки підприємств, у зв'язку з чим постають актуальні завдання прогнозування розвитку та вживання превентивних заходів із забезпечення економічної безпеки, що сприятимуть захисту суб'єктів господарювання від загроз зов-

нішнього та внутрішнього середовища. Найбільш ефективним інструментом на шляху забезпечення економічної безпеки підприємства є організаційно-економічний механізм, який є системою принципів, методів і засобів, що впроваджуються суб'єктами управління і при залученні яких забезпечується досягнення цілей та завдань безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним та практичним аспектам формування механізму забезпечення економічної безпеки присвячені праці багатьох зарубіжних та вітчизняних вчених, зокрема, В. М. Нижник [1], Л.І. Донець [2], Г.В. Козаченко, О.М. Ляшенко [3], О.І. Судакова [4], Е. В. Камишнікова[5], Бендиков М.А. [6], Ілляшенко С.М. [7].

Невирішені складові загальної проблеми. Незважаючи на підвищену увагу до питань підвищення рівня економічної безпеки підприємств та формування ефективного механізму її забезпечення, економічна та суспільна криза спричинили новий стан, що потребує посиленого вивчення питань забезпечення економічної безпеки. Розуміння недосконалості існуючого державного регулювання в сфері економічної безпеки обумовлює доцільність проведення дослідження щодо стану, проблем та перешкод у формуванні механізму забезпечення економічної безпеки підприємства.

Формулювання цілей статті. Метою даної статті є розгляд основних засад формування механізму забезпечення економічної безпеки підприємства, аналіз проблемних аспектів, предствлення процесу формування механізму забезпечення економічної безпеки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Термін «економічна безпека» у сучасному розумінні з'явився в Європі в 70-тих роках і спрощено трактувався «як економічний метод забезпечення національної безпеки». Сьогодні поняття економічної безпеки держави в країнах Європи визначають як загальнонаціональний комплекс заходів, спрямованих на забезпечення стійкого розвитку та удосконалення структури економіки, створення механізму протидії внутрішнім і зовнішнім загрозам [8, с.12].

Європейська стратегія безпеки (ЄСБ) під назвою «Безпечна Європа у світі, який має стати краще» була затверджена у 2003 році. Вона стала першим стратегічним документом Євросоюзу, який стосується усіх сфер зовнішньої політики ЄС: від допомоги у справах розвитку і торгівлі, забезпечення демократії та прав людини до дипломатії і питань оборони [9]. Усвідомлюючи, що серед економічних ризиків функціонування підприємств, зокрема, малого і середнього бізнесу, вагоме місце займають нелегітимні та/чи напівлегітимні дії з боку підприємств великого бізнесу, монополістів, у Німеччині, наприклад, законодавчо закріплені права та механізми реалізації прав підприємств у разі дискримінаційних дій щодо них [10, с.31].

Під організаційно-економічним механізмом забезпечення економічної безпеки підприємства, на думку автора, необхідно розуміти впорядковану сукупність принципів, методів, способів, інструментів, які забезпечують послідовність дій з управління економічною безпекою підприємства з метою ефективного використання наявних ресурсів в межах існуючої організаційної структури.

Мета організаційно-економічного механізму – забезпечити дієвість заходів з економічної безпеки взаємодіючих суб'єктів господарювання, підвищити ефективність та темпи розвитку економічної діяльності.

Відповідно до поставленої мети основними завданнями організаційно-економічного механізму економічної безпеки є: досягнення і підтримка необхідних параметрів економічної безпеки підприємства; передбачення та протидія можливим загрозам внутрішнього та зовнішнього середовища; забезпечення стабільного економічного розвитку підприємства; пошук шляхів та засобів, необхідних для забезпечення економічної безпеки підприємства.

До основних особливостей механізму забезпечення економічної безпеки сучасних підприємств відносяться: багаторівневність, що включає стратегічний, тактичний та оперативний рівні; спрямованість на досягнення стратегічних цілей підприємства; в основі лежить принцип забезпеченості ресурсами, необхідними для реалізації механізму. Роботу механізму забезпечення економічної безпеки підприємства доцільно розділити на етапи його реалізації. Етап формування організаційно-економічного механізму забезпечення економічної безпеки підприємства передбачає збір та аналіз інформаційної бази даних про зовнішнє та внутрішнє середовище функціонування підприємства. Наступний етап передбачає здійснення аналізу одержаної інформації за допомогою групи експертів з метою оперативного визначення рівня економічної безпеки. На завершальному етапі відбувається оцінювання впливу кожного заходу на компоненту економічної безпеки, аналізуються отримані результати і формулюються висновки стосовно успішності забезпечення економічної безпеки на підприємстві. Ефективний механізм забезпечення економічної безпеки підприємства базується на

взаємозалежності внутрішніх структурних служб і підрозділів підприємства, які розробляють та приймають управлінські рішення. Даний механізм має бути сформований в межах єдиної організаційної структури підприємства. Пропонується організувати підсистему (відділ, службу) із забезпечення економічної безпеки підприємства. Процес формування механізму забезпечення економічної безпеки представлено на рис.1.

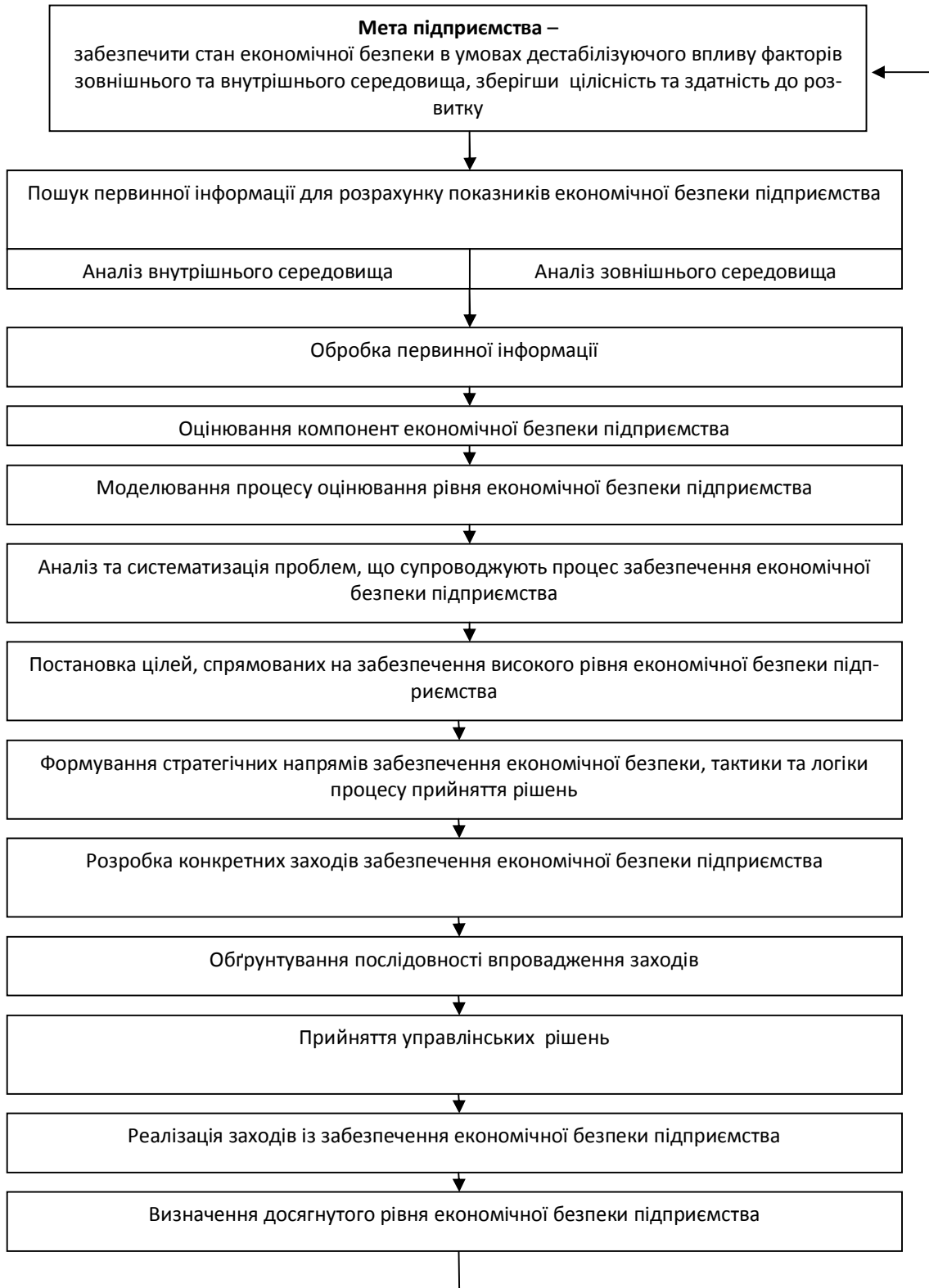
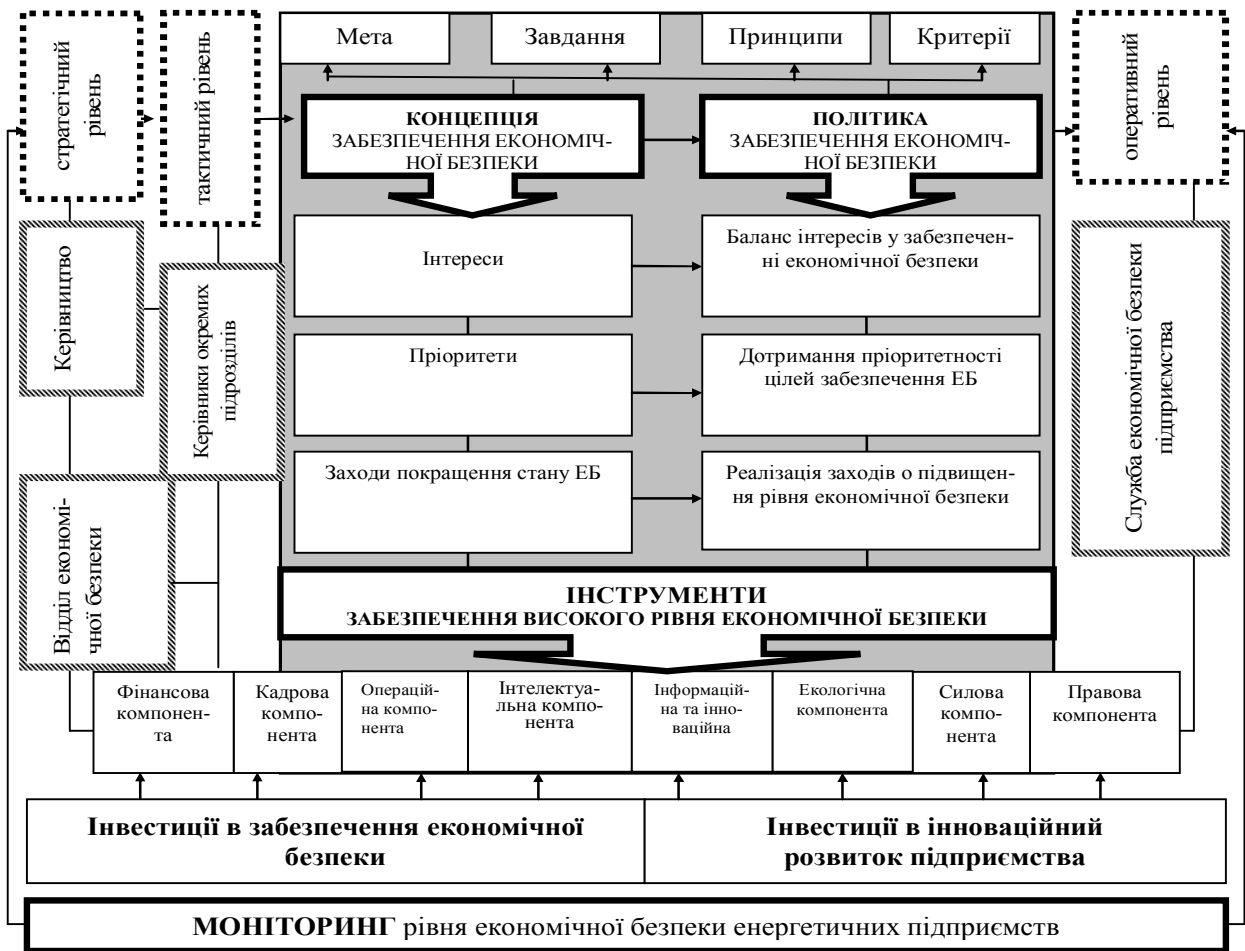

Рисунок 1 – Процес формування механізму забезпечення економічної безпеки (запропоновано автором)

Ознакою ефективності механізму забезпечення економічної безпеки підприємства є досягнення стратегічних та тактичних цілей, що передбачають усунення загроз для системи економічної безпеки підприємства. При недосягненні необхідних результатів, застосовується коригування та переробка стратегічних або тактичних планів. Структуру механізму забезпечення економічної безпеки енергетичних підприємств наведено на рис. 2.

Умовні позначення:

- рівні управління економічною безпекою
- засоби управління економічною безпекою
- суб'єкти управління економічною безпекою
- елементи системи управління економічною безпекою
- стратегічний набір управління економічною безпекою

Рисунок 2 - Структура механізму забезпечення економічної безпеки роздрібних підприємств корпоративних мереж (запропоновано автором)

Висновок або наукова новизна. Таким чином, формування організаційно-економічного механізму забезпечення економічної безпеки відбувається у несприятливих економічних умовах, що спричиняє необхідність постійного оновлення його складових елементів за результатами реалізації заходів щодо зниження ризиків та існуючих загроз. Наукова новизна одержаних результатів полягає у вдосконаленні методичних підходів до формування механізму забезпечення економічної безпеки сучасних підприємств.

Перелік посилань:

1. Нижник В. М. Підвищення конкурентного потенціалу та економічної безпеки промислових підприємств за умов розвитку глобалізаційних процесів : монографія / В. М. Нижник. - Хмельницький : ХНУ, 2013. - 525 с.
2. Донець Л. І. Економічна безпека підприємства : Навч. посіб. / Л. І. Донець, Н. В. Ващенко. - К.: Центр учбової літератури. -2008. - 240с.

3. Козаченко А. В. Экономическая безопасность предприятия: сущность и механизм обеспечения : Монография / А. В. Козаченко, В.П. Пономарев, А. Н. Ляшенко. – К.: Либра, 2003. – 280 с.
4. Судакова О. І. Механізм формування економічної безпеки підприємства / О. І. Судакова // Економіка будівництва і міського господарства. – Макіївка: Донбаська нац. акад. будівництва і міського господарства, 2007. – Т. 3. - №4. – С. 189-196.
5. Камишнікова Е.В. Методика оцінки рівня економічної безпеки металургійного підприємства / Камишнікова Е.В. // Актуальні проблеми економіки. – 2009. - № 11 (101). – С. 77-82.
6. Бендигов М. А. Экономическая безопасность промышленного предприятия в условиях кризисного развития / М.А. Бендигов // Менеджмент в России и за рубежом. – 2002. – № 2. – С.17-29.
7. Ильяшенко С. Н. Экономическая безопасность предприятия и подходы к оценке ее уровня / С. Н. Ильяшенко // Машиностроитель. – 2008/- № 10. – С. 4-10.
8. Васильців Т. Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення: Монографія / Т. Г. Васильців. – Львів: Арал, 2008. – 384с.с.
9. Аналітична записка Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України "Щодо перспективи розробки нової редакції Європейської стратегії безпеки" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/446/>
10. Отенко І. П. Економічна безпека підприємства : навчальний посібник / І. П. Отенко, Г. А. Іващенко, Д. К. Воронков. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012 – 256с.

Стаття надійшла: 03.03.2015 р.
Рецензент: д.е.н., проф. Міщенко В.А.

УДК: 519.711:65:338.3

JEL Classification: B49, C51, M11

МОДЕЛЮВАННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ СТРУКТУР У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПРОМИСЛОВИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

Глушчевський В.В., к.е.н., доцент
Запорізька державна інженерна академія

Анотація. У статті розглянуто методологічні положення щодо синтезу моделі функціональної структури системи управління промисловим підприємством на засадах процесного управління. Предметом дослідження виступили бізнес-процеси промислового підприємства, їх взаємозв'язок і переплетіння. Мета дослідження полягає у розробці методології моделювання функціональної структури управління протіканням бізнес-процесів на промислових підприємствах. Методологічним базисом дослідження є синтез методів системного аналізу, структурного, мережевого та економіко-математичного моделювання, а також методів економічного та математичного аналізу.

Здійснено опис бізнес-процесу промислового підприємства з позицій кібернетики. Розроблено економіко-математичний інструментарій, за допомогою якого здійснено формалізацію типової для промислового підприємства мережі бізнес-процесів у формі структурно-функціональної моделі. Обґрунтовано коректність та адекватність розробленої методики моделювання «стиків» між окремими бізнес-процесами підприємства з використанням множини граф-моделей спеціальної структури. Використання даного методологічного базису та економіко-математичного апарату при вирішенні науково-практичних завдань менеджменту підприємства суттєво розширює і поглиблює можливості економічного аналізу в процесі вирішення проблемних ситуацій та робить управлінські рішення більш ґрунтовними та ефективними.

Ключові слова: функціональна структура підприємства, мережа бізнес-процесів підприємства, система управління підприємством, методологія моделювання, структурно-функціональна модель, граф-модель.

MODELING OF FUNCTIONAL STRUCTURES IN INDUSTRIAL ENTERPRISE MANAGEMENT SYSTEM

Vyacheslav Glushchevsky, PhD in Economics, Assistant Professor
Zaporizhzhya State Engineering Academy

Abstract. In this article are considered methodological positions of synthesis of functional structure model in industrial enterprise management system in terms of process management. Subject of research is business proc-